

Paa Tysklandstransport

Vi fik et Kvarter til at pakke i og skulde saa møde ude paa Pladsen.

Situationen overvældede mig i den Grad, at jeg hverken sansede det ene eller det andet. Jeg blev saaledes ikke vasket og glemte at gaa paa Toilettet. Mine Sager tog Stabslæge Løbger sig af. Han sorterede mit Tøj i en Papkasse, hvad der skulde med, og i en Bunke paa Bordet, hvad der skulde sendes hjem til min Kone.

Pludselig var der en, som spurgte mig, hvad jeg havde paa Fødderne. „Sko“, sagde jeg. Og straks derefter kom en og forærede mig et Par dejlige Gummistøvler, og deri var der Plads til 2 Par Socker, Jeg havde heldigvis faaet et ekstra Sæt Undertøj paa, og tilsidst var jeg klædt paa, som jeg skulde til Nordpolen og stod nu med en Papæske i Haanden, som jeg ikke vidste hvad indeholdt.

Da jeg ingen Penge fik med hjemmefra, gav Stuekammeraterne mig 70 Kr., idet de sagde: „Da skal du ikke til Tyskland uden Penge“. Og jeg fik Tobak, Cigarer, Tændstikker, Sæbe, Barberblade, et Par Ruller Toilet-papir, alt sammen noget, de vidste havde Værdi i Tyskland. Ovre paa Sygehuset havde de vældig travlt med at pakke forskellige Præpara-

Fødselsdag i Frøslev. Instrumentet er lavet af en stor Køk-kenslev, der er forsynet med en udskåret Frø til Skruenhoved, altsaa en ægte "Frøslev".

ter til os, som vi skulde se at smugle gennem Visitationen. Det drejede sig om Sulfalomider og andre nødvendige Lægemidler. De blev stukket til os, da vi lidt efter stod i en lang Række ude paa Pladsen, hvor Listen over os blev kontrolleret endnu et Par Gange. Dichmann læste her op, og de tyske Officerer ravede rundt og sinkede hele Affæren ganske betydeligt, da de var berusede. De havde nemlig soldet hele Natten, maaske af Glæde over, at vi 350 Mand nu skulde sendes ud i et Helvede, som kun faa i Europa virkelig havde Kendskab til og vidste, hvor grufuld djævelsk det var.

Da vi havde staaet et Par Timer paa Pladsen og efterhaanden frøs, navnlig Fødderne, fik vi Lov at gaa i Spisestuen, hvor der var dækket et overvældende rigeligt Morgenbord. Køkkenpersonalet ligefrem nødede os til at spise, men min Appetit var ikke ret stor. De bad os bare tage med af det, der stod paa Bordet. Og jeg tog et pænt Stykke Pølse i min Bagage paa ca. $\frac{1}{2}$ kg. Ved Døren blev der udleveret en dejlig stor Pakke Smørrebrød og en Rulle WC-Papir til hver — og saa skulde vi visiteres!

Her blev jeg konfronteret med en af de største Bandidter, jeg nogensinde har kendt: Gestapofotografen Diehl fra Haderslev. Jeg har som ungt Menneske set ham daglig i en tysk Forretning derhjemme, og jeg havde ogsaa før min Arrestation set hans Billede som Stikker i et af de illegale Blade. Og nu skulde han undersøge mine Sager. Han genkendte mig straks. Og da mine Knuder over Papæskan var for faste, tog han sin Lommekniv og skar uden videre Baandene over, saa jeg bagefter havde Døje med at faa dem til at naa sammen.

Den næste Harme, jeg var ude for, var en SS-er, som jeg ogsaa genkendte som tidligere Haderslev-Dreng. Han regulerede hele Flokken paa WC ved et Par Stakke Jord, der laa paa Pladsen.

Selve Indladningen af os gik hurtigt. Store aabne Lastvogne med Paahængsvogne blev proppet til med os som Last. Og Maskinpistol-skytter anbragtes oven paa Førerhus og Trinbrætterne; og saa gik det i vild Fart gennem Padborg og ned mod Grænsen. Folk stod i Vinduerne og saa tavse til — og mange græd.

Farvel, Danmark

Da vi passerede selve Grænsen, blottede vi alle Hovedet. Og saa befandt vi os i det forhadte Tyskland. Vejret var trist; der laa en klam Taage hen over Landskabet, og Vejene, vi førtes ad, var plørede og snavsede. Langs med hele Ruten var der udstationeret Vagtpatruljer, som truende saa os fare forbi. Vi blev ført ned til en lille Station Syd for Grænsen, der hed Harrested. Her var en sort og snavset Stationsbygning, og et Godstog rangerede op paa Ladesporet. Her blev vi talt af i Grupper paa 35 Mand og ordret op i Kreaturvogne paa Ladesporet.

Mens vi stod og ventede, kom der en Underofficer og raabte mit Navn. „Hier,“ svarede jeg. „Sind Sie krank?“ spurgte han. „Nein,“ svarede jeg. „Jo, jo,“ blev der raabt fra en Vogn, der allerede var læsset, „Mahler ist krank.“ Saa forstod jeg først Meningen.

Jeg maatte saa hen til Vognen, hvor Læge Thaysen og flere andre var, som i Frøslev havde lovet at tage sig af mig, fordi man var bange for, at jeg skulde falde sammen. En anden maatte saa bytte med mig, saa jeg kom op til dem, der havde kaldt paa mig.

Som Kvæg i lukket Jernbanevogn

Det var en ældgammel fransk Kreaturvogn. Og Gulvet var lige spulet, saa der endnu stod klare Vandpytter i Gulvets Hulheder. Sprækker paa indtil $\frac{1}{2}$ " lod os se ned til Svellerne under Vognen, og det skulde saa være den Turistvogn, Tyskerne undte os til Turen. Vi bad om Halm til at lægge i Bunden, for Bænke var der ingen af. Det kunde muligvis skaffes, hvis vi havde Penge nok. For 10 Kr. pr. Vogn fik vi saa 4 Knipper Langhalm, som en Husmand $\frac{1}{2}$ Time senere kørte hen ad Ladesporet til os med. Halmen blev fordelt i Vognene; og saa blev Dørene rullet i for os, og saa befandt vi os i et brandstagende Mørke. Kun 4 Huller, 2 i hver Dør, og saa store som Tører, lod en Smule Lys skinne ind til os. Vi forsøgte straks at gøre nogle Revner i Vognens Sider større med vore Lommeknive, men

*Tysklandstransport skal afgaa fra Frøslev. Fangerne stilles
op i Projektorlyset tidlig om Morgen.*

det opdagedes hurtigt af Vagtmandskabet, som saa tog alt, hvad vi havde af Knive og Sakse og desuden truede med at skyde gennem Brædderne, om nogle skar i Brædderne.

Paa een Gang fik Vognen et Stød, saa vi fo'r mellem hverandre. Det var Lokomotivet, der blev sat for, og saa rumlede vi af Sted i saa øredøvende Støj, saa vi ikke kunde høre hinanden tale.

Men det varede længe, før vi naaede frem til Flensburger Weiche; der blev rangeret frem og tilbage med os i en Uendelighed. Flensborg saa vi ikke meget af gennem vore Kighuller, for Toget holdt mellem en hel Del andre Godsvogne paa begge Sider af os; og det gik paa samme Maade ved Slesvig.

Den første By, vi saa lidt af, var Rendsborg, hvor Toget sneglede sig langsomt og besværligt op over Højbroen over Kielerkanalen. Herfra kunde vi se ned i Byens Gader, der laa triste og næsten ubefærdede hen. Prammene paa Kanalen og en enkelt Muddermaskine lignede heller ikke det stolte Syn, som jeg tidligere havde set i Fredstider paa dette stærkt trafikerede Sted. Vejret var stadig mættet med

Taae og Slud, saa den lange Udsigt, man plejer at kunne faa, var afstumpet i et uendeligt trist Graat. Efterhaanden begyndte det at blive Aften, og vi kastede os trætte i Halmen uden dog egentlig at sove. Hen paa Natten mente vi, at vi holdt i Hamborg, og saa maatte vor Rejse snart være til Ende, for vi var ganske sikre paa, at Tyskerne ikke vilde føre os længere end til Neuengamme, da Russerne jo allerede stod umiddelbart foran Berlin.

Der var selvfølgelig ingen, der havde fortalt os, hvor vi skulde hen, men jeg havde en Anelse om, at det maatte være et sydligere Sted, fordi en af Vogterne paa vor Forespørgsel havde stillet os i Udsigt, at vi skulde til et langt mildere Klima end det i Frøslev. Det viste sig ogsaa, at vi et Stykke op paa Dagen kom igennem Byen Celle, hvor den danske Dronning Karoline Mathilde henlevede sine sidste Dage efter et mislykket Ægteskab.

Det første Døgn er gaaet

Op paa Dagen blev vi rangeret ind paa en Station ved Navn Lehrte. Og her kom vi for første Gang ud i fri Luft hvor vi maatte sætte os i en Grøft ved Banelinien. Her var endnu fladt Landskab som paa Lüneburgerhede. Solen var ligesom ved at bryde igennem Taagen; og da vi havde opholdt os der et Stykke Tid, fik vi Vand og Tilladelse til at nyde det gode Vejr gennem den aabentstaaende Dør.

Det ene Tog efter det andet med Tropper susede forbi; et af dem holdt paa Linien overfor vort Tog, men saa lukkedes Dørene for os. Vi maatte nok ikke faa noget Indtryk af de trætte Frontsoldater, der krøb rundt paa deres Biler og Tanks ombord i Togget, selv om vi ikke helt kunde undgaa at faa et Indtryk af, hvor snavsede og trætte de saa ud. Vi syntes ogsaa at kunne iagttage deres Lede ved Kri-

gen, og deres Skuldertrækninger antydede overfor vore Bevogtere, Politisoldaterne, at Krigen for dem var haabløs fortabt.

Det var vort første Indtryk af Krigen paa nærmere Hold. Ganske vist saa vi ogsaa Mængder af Troppe-transporter med al deres kamouflerede Krigsmateriel, hvor Kamouflagen endnu bestod af friske Graner og halvudsprungne Grene.

Bombernes Virkninger

Men ved Hannover saa vi Krigens Virkninger i al dens Gru. Store Fabrikskvarterer var Ruiner med Hobe af Murbrokker. Underlig gravstensagtige virkede de udslukte Skorstene, der ragede ligesom højere i Vejret, end de tidligere havde gjort, fordi Bygningerne omkring dem var falden sammen.

Sammenkrøllede Jernkonstruktioner grinede ud af Bunkerne i deres hjælpeløse Rustenhed, og i Kvartererne om Markerne ude omkring dannede Bombekraterne den ene lerbekransede Mergelgrav ved Siden af den anden.

Det er rigtigt nok, at Kolonihaverne havde været Genstand for Opmærksomhed, men det var sandelig ogsaa de Kolonihaver, der laa i umiddelbar Nærhed af Fabrikkerne, som det var gaaet ud over.

Ødelagte Beboelseskvarterer saa vi ikke, før vi naae-

de Byen Fulda ved Floden af samme Navn. Men her var Ødelæggelsen ogsaa i den Grad fuldstændig, at man ikke begriber, hvordan de igennem Ruiner og Skrammel har kunnet etablere Banen paany, saa vi bl. a. kunde køre igennem. Her saa man endnu en Gavl af et Hus staa tilbage, hvor Resten laa knust nedenunder. Bohave og Bjælker havde dannet sværtende Baal, som havde brændt Tapetet af de opretstaaende Vægge. Enkelte Steder saa man endnu Møbler hænge paa en Stump Bjælke, saa de truede med at slaa den ihjel, der vilde begynde at rydde op i Kaos'et nedenunder. Men foran laa uden Tvivl det, der havde været Bombernes Maal: en By af ødelagte Person- og Godsvogne med en Mængde store Lokomotiver, ligesom smidt ind imellem, som om et uarigtigt Kæmpebarn havde kastet sine Legetøjslokomotiver fra sig uden at lægge dem i Æsken. Mange af Vognene bestod kun af deres Jernskelet, alt brændbart var blevet fjernet af Brandbombernes tærende Luer. Før vi passerede dette sidste Vidnesbyrd om Krigens Indtrængen paa tysk Grund, passerede vi Göttingen, hvor bl. a. Bismarck var Student, samt

Kassel med Vilhelmshöhe. Ved Bebra blev vi atter lukket ud til Nødtørft. Paa den ene Side var en høj Bjergskrænt, hvor Vagtposterne placerede sig paa fremspringende Klippestykker, og til den anden Side en dyb Dal med Bebyggelse.

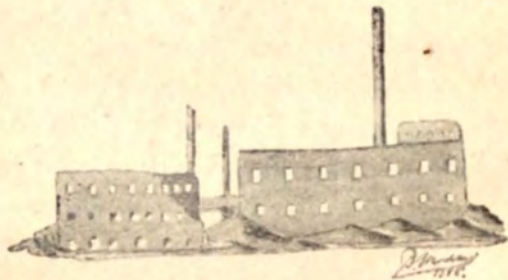
Jernbanen krummede sig elegant hen imød en Tunnel, som vi straks efter kørte igennem. Her laa der mellem Skærverne paa Banelegemet saa mange Bombesplinter at man kunde have samlet sig Bunker af gammelt Jern, hvis der havde været en Produkt-handler, som vilde købe det. Men vi maatte videre, og en Aftenstund, før det endnu var blevet mørkt, blev der Luftalarm, og vort Lokomotiv forsvandt, ligesom Vagtmandskabet heller ikke længere færdedes nede omkring Vognene.

Flyverangreb

Da Flyverne høstes nærmere og nærmere, begyndte et Luftværnsbatteri i vor Nærhed at spy en Regn af Kugler og Granater mod de uvelkomne „Fugle“. Vi dækkede os bag vore Kufferter og Kasser paa Vog-nens Bund saa godt, vi kunde. Og saa begyndte Drø-nene fra de mange Nedslag at ryste alle vore Omgivelser. Vi var vist ikke særlig begejstrede for Situa-tionen, da ikke mindre end en Bombe var i Stand til at lukke op for os.

Da der atter blev Ro, var det Nat, og vi kunde se Dele af Würtzburg brænde fra vore smaa Kighuller. Ved Augsburg saa vi evakuerede Flygtninge fra de krigshærgede Omraader. De fyldte Banegaardsper-ron'erne med deres Bylter af Tøj, og Mødrene slæbte sig af Sted med Smaabørn paa Armen og ved Haanden. Selv de mindste, der kunde gaa selv, maatte

hjælpe til med at bære en lille Bylt. Nu skulde disse
ulykkelige ud i det blaa, eller snarere graa uvisse.
En Flok Soldater paa samme Station saa næsten lige
saa elendig ud med deres sammenbyltede Hængut.

Udbombede Fabrikker i Hannover.

Taalmodigheden paa Bristepunktet

Vi var ellers ved at være trætte af Jernbanerejsen. Og selv om vi kørte gennem nogle af Tysklands allerskønneste Egne, var vi ikke i Stand til at nyde Synet, men det var jo heller ikke Meningen.

Det, vi saa af kønt gennem Thüringen og Bayern, stjal vi os til, og vendte vi Blikket ind i Vognen, saa vi uvilkaarlig Medynk med os selv. Vi laa jo her som andre Kreaturer paa en alt for lille Plads ved Siden af vort eget Snavs i en gammel rusten Kalkbøtte, de havde fundet til os i en Skraldedyng. Vort Vand lod vi i et Hjørne ved Døren, hvor den Mand, der laa nærmest, maatte tage det Stænk, det gav, uden at kny. Men værst var dog Tørsten, som plagede os, saa vi altid følte os som indtørrede i Svælg og Gane. Een Gang i Døgnet fik vi Vand, undertiden fra en Lokomotivkran, snavset Flodvand, men vi sugede det i os med Begærighed. Nogle smaa Flasker sam-

lede vi sammen fra Kammeraterne. Dem fik vi i Regelen fyldt, naar vi fik Vand. Det var min Bestilling at passe paa det, saa ingen forgreb sig paa det. Naar vi saa uddelte Reservevandet fra Flaskerne, drak vi alle af samme lille Bliklaag. Der kunde blive 2—3 Ølkapsler fulde til hver Mand. Den sidste lille Sjat i Bunden af Flaskerne var min Løn for Arbejdet med Uddelingen. En Gang i Døgnet fik vi Brød ind af det, den danske Forvaltning i Frøslev havde givet os med til Turen. Undertiden fik vi en Skive Pølse eller Stump Ost til Brødet, og en Gang fik vi 25 g Smør af det $\frac{1}{2}$ kg, som var givet til *hver* Mand. Resten stjal Tyskerne fra os!

Vi sang Morgensang og havde en kort, lille Andagt hver Morgen; undertiden havde vi ogsaa Aftensang. Men det kunde godt trække ud med Morgensangen til henimod Middag, fordi der var saadan en Støj under Kørselen, at vi ikke kunde tale sammen.

Et Par Aftener fik vi til at gaa med at holde Foredrag for hverandre. Vi lavede endog et Par Gange Festillumination ved at samle Paraffinen fra Oste-skorperne i en Blikdaase. Heri lagde vi en Væge af

Danskere i Dachau. Mærkerne paa Ryggen gør civilt Tøj til
Fangedragt. Under de paasyede Lapper er der skaaret
Huller, for at Lapperne ikke kan fjernes
uden at det virker paafaldende.

en Traad fra et Halstørklæde el. lign. Og saa havde vi det herligste Lys i den gamle, franske Kreaturvogn.

Efterhaanden som Dagene og Nætterne gik fos os, blev det vanskeligere at holde Humøret oppe, og vi var efterhaanden blevet mere og mere umedgørlige overfor hverandre. Der kunde opstaa Stridigheder over ingenting, og vi maatte tage os sammen, for at det hele ikke skulde bryde sammen for os.

Vi valgte Fabrikant Jølving til en Slags Formand, som skulde sørge for Ro og Orden. Tobakken kneb det ogsaa med, for vi røg jo ustandseligt, men saa delte man pænt om Resten.

Nætterne var frygtelig kolde her nede i Højlandet, og navnlig frøs vi om Benene, for der var kun faa af os, der havde Soveposer. Jeg fik Lov at laane en Jakke af Læge Thaysen om Natten. Den lagde jeg saa over mine Ben og klarede mig nogenlunde. Thaysen havde Sovepose, saa han kunde bedre klare den. Værst var det for en Mand, som et Par Døgn laa med Feber af Influenza. Men da vi naaede Bestemelsessted, var han kommet nogenlunde over det.

Efter 6¼ Døgns Rejse

Vi var vist ikke Skønhedsaabenbaringer, da vi omsider efter 150 Timers Ophold i Kreaturvogne kravlede ud paa en Plads i Dachau, hvor der laa et tyndt Lag Sne. Vi var ikke barberet og vasket, siden vi forlod Frøslev, og vi kunde daarligt kende hverandre, da vi kôm ud i Dagslyset med Halmstraa i Haar og Tøj og et frygteligt Udseende.

Min Papæske var gaet i Stykker, fordi der var blevet siddet paa den. Derfor snørede jeg Livremmen i min Pyjamas sammen. Og da der ingen Slids var foran, puttede jeg alle mine Sager deri, bandt Benene sammen, saa de dannede en Hank til at bære i. Med denne Vadsæk i den ene Haand og et Par Sko i den anden, gjorde jeg mit Indtog i den berygtede Tugthusby, der kun ligger 90 km fra de østrigske Alper. Vi fik at vide, at der øjeblikkelig vilde blive

skudt paa os, hvis vi prøvede paa at flygte. Tanken var saa paradoksal, fordi vi følte, at vi mere krøb end gik, da vi kom ud.

Vi blev ført hen over en stor Plads foran en Kaserne med en mægtig Hagekorsfugl over Hovedindgangen. Det var tydeligt, at der havde været fremmede Flyvere, for der var Mærker efter Flyvernes Maskinkanoner; det saa ud, som om den var fregnet.

Koncentrationslejren i Dachau

Da vi var kommet over en Bro og gennem en Gitterport, var vi i en tysk Koncentrationslejr — og det i en af de værste. Det saa skummelt og øde ud; og vi førtes ind i et Træskur, som de kaldte Biografen. Der fik vi Lov at staa et Par Timer, før man serverede det første Maaltid for os: tynd Erstatnings-the uden noget som helst i eller til. Men vi drak, som om der ikke var Bund i os. Jeg tror, jeg drak mellem 2—3 Liter, selv om vi kun maatte hente 1 Liter hver. Derpaa blev vi skrevet paa Listen, den saakaldte Aufnahme“. Det var ene Gejstlige fra alle Dele af Europa, der besørgede dette Arbejde, og deriblandt var 3 danske Præster, der som de eneste Danske i Lejren havde været der fra om Efteraaret. Saa gik Turen gennem en stor Stenbygning, hvor vi maatte lægge alt vort Tøj paa et Sæt Fodtøj nær.

Endvidere blev vore Toiletsager sorteret fra. Dem fik vi med os i et graat Stykke Papir. Det gjorde mig ondt, at jeg skulde af med alt mit gode Tøj, for vi var klar over, at vi aldrig mere fik det at se igen. Penge og Værdisager maatte vi ogsaa afgive, endog Vielsesringe klippede de af Fingrene paa Folk, som ikke kunde trække Ringen af.

Udplyndret og nøgen

Det var med en underlig Følelse af Lidenhed, at man traadte nøgen ind i det næste Rum, hvor man yderligere blev kontrolleret, for om man havde for rigeligt af Toiletsager. Her blev der frataget mig en Flaske med Barbersprit og de 2 Ruller Toilettepapir, jeg endnu havde tilbage. Alle blev klippede med Maskine overalt, hvor der var Haar paa Kroppen, og ved Hjælp af en rund Kalkkost fik man en Omgang stærkt Lysolvand under Armhulerne og i Skridtet. Det sved som en Ulykke, og da vi saa kom ind under den varme Bruse, brændte det ligefrem i Huden, men Badet trængte vi ihøj Grad til ovenpaa den drøje Rejse.